

Sygn. akt III UK 21/08

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 3 lipca 2008 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Kazimierz Jaśkowski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Jerzy Kwaśniewski (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi A. B. i J. S. Przedsiębiorstwa Budowlano - Usługowego "S. – P." spółki jawnej
o wznowienie postępowania w sprawach III AUa .../05 i VII U .../04 toczących się z
odwołania skarżących przeciwko
Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o podleganie ubezpieczeniu społecznemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 3 lipca 2008 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się J. S. Przedsiębiorstwa Budowlano - Usługowego
"S. – P." spółki jawnej od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 11 października 2007 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 11 października 2007 r. Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. skargi A. B. oraz J. S. PBU „S. – .” Sp. j. o wznowienie postępowania w sprawie prawomocnie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 14 września 2005 r., oraz wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 17 listopada 2004 r.

Powyższy wyrok z 11 października 2007 r. opiera się na następujących ustaleniach. Wyrokiem z dnia 17 listopada 2004 r. Sąd Okręgowy po ponownym rozpoznaniu sprawy, oddalił wniesione przez wnioskodawców /.../odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 lipca 2002 r. stwierdzającej, że A. B. w okresie od dnia 1 sierpnia 1999 r. do dnia 31 lipca 2000 r. nie podlegała ubezpieczeniu społecznemu z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę zawartej z wnioskodawcą J. S. PBU „S. – P.” Sp. j. Sąd ten ustalił, że wnioskodawczyni pomimo zawarcia umowy o pracę faktycznie jej nie podjęła, a celem zawartej przez strony umowy nie było świadczenie pracy, lecz jedynie uzyskanie przez wnioskodawczynię nienależnej ochrony ubezpieczeniowej. Zawarta przez wnioskodawców umowa jest sprzeczna z zasadami współzycia społecznego i miała na celu obejście ustawy (art. 58 § 1 k.c.). Wyrokiem z dnia 14 września 2005 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelacje wnioskodawców wniesione od powyższego wyroku Sądu Okręgowego. Sąd Apelacyjny podzielił podstawy tego wyroku, w szczególności, że działania stron miały jedynie na celu uzyskanie przez wnioskodawczynię w krótkim czasie statusu ubezpieczeniowego koniecznego dla skorzystania ze stosownych świadczeń, bez realizacji zatrudnienia. W uzasadnieniu wyroku tego Sądu wskazano między innymi, że za prawidłowością oceny dowodów dokonanej przez Sąd pierwszej instancji przemawia również fakt prawomocnego skazania wnioskodawczyni A. B. za popełnienie przestępstwa z art. 233 § 1 k.k. przez złożenie fałszywych zeznań, co w zakresie tego skazania jest wiążące na podstawie art. 11 k.p.c.

Postanowieniem z dnia 12 kwietnia 2006 r.,– Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia do rozpoznania, skarg kasacyjnych wnioskodawców.

W dniu 27 grudnia 2006 r. J. S. prowadzący Przedsiębiorstwo Budowlano – Usługowe „, wniósł skargę o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej powyższym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 14 września 2005 r. Jako

podstawę skargi wnioskodawca powołał art. 399 k.p.c. w związku z art. 403 § 1 k.p.c., w uzasadnieniu wyjaśniając, że zaskarżony wyrok został oparty na skazującym A. B. wyroku karnym za przestępstwo z art. 233 § 1 k.k. (wydanym przez Sąd Rejonowy z dnia 12 stycznia 2005 r. (sygn. II K .../04), utrzymanym w mocy przez Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2005 r. (sygn. IV Ka .../05)), który – w wyniku kasacji wniesionej przez Rzecznika Praw Obywatelskich – został przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 6 grudnia 2006 r., IV KK 391/06, uchylony, a A. B. uniewinniona. Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego z dnia 17 listopada 2004 r. (sygn. VII U .../04), zmianę wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzji z dnia 5 lipca 2002 r. i ustalenie, że A. B. w okresie od 1 sierpnia 1999 r. do 31 lipca 2000 r. podlegała obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu oraz o zasądzenie kosztów postępowania za wszystkie instancje.

Rozpoznający skargę Sąd Apelacyjny po rozpoznaniu sprawy na nowo ustalił, że skazujący wyrok, na który powołał się skarżący miał znaczenie jedynie potwierdzające ustalenia wyroku dokonane na podstawie innych zebranych w sprawie dowodów. Wyrok Sądu pierwszej instancji w sprawie, której dotyczą skargi zapadł w dniu 17 listopada 2004 r., natomiast pierwszoinstancyjny wyrok w sprawie karnej wydany został w dniu 12 stycznia 2005 r. Wynika stąd, że Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych dysponował wystarczającym do rozstrzygnięcia sprawy materiałem dowodowym oraz, że stan faktyczny sprawy został ustalony niezależnie od ustaleń poczynionych następnie w postępowaniu karnym. Ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, podzielone następnie przez Sąd Apelacyjny, zostały oparte w szczególności na protokołach kontroli w PBU „S. – P.” Spółka jawna przeprowadzonej przez ZUS, a dotyczącej przebiegu zatrudnienia wnioskodawczyni w PBU „S. – P.” Sp. j., dokumentacji personalnej oraz płacowej wnioskodawczyni, a także na listach obecności za miesiące sierpień i wrzesień 1999 r. Przeanalizowano i oceniono zeznania A. B., a także zeznania świadków, w tym pracowników ZUS.

Według Sądu Apelacyjnego wyrok skazujący wnioskodawczynię za przestępstwo z art. 233 § 1 k.k. znany Sądowi Apelacyjnemu przed wydaniem wyroku z dnia 14 września 2005 r. dopełniał jedynie oceny materiału dowodowego

dokonanej przez Sąd Okręgowy. Sąd Apelacyjny podkreślił, że wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 14 września 2005 r. nie przyjmował za istotną podstawę orzekania przedmiotowego wyroku karnego i że późniejsze uchylenie tego wyroku skazującego samo w sobie nie daje podstawy innego rozstrzygnięcia.

Ponadto Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że sąd cywilny nie jest związany wyrokiem uniewinniającym, a uniewinnienie A. B. nastąpiło ze względu na to, że Sąd przed przystąpieniem do przesłuchiwania jej w charakterze strony nie uprzedził jej o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań, a zatem nie zostały wyczerpane wszystkie znamiona przestępstwa z art. 233 k.k.

W skardze kasacyjnej wniesionej od powyższego wyroku Sądu Apelacyjnego strona skarżąca J. S. – PBU „S. – P.” Spółka jawna wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości, wznowienie postępowania w sprawie prawomocnie zakończonej wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 14 września 2005 r. oraz wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 17 listopada 2005 r.; o zmianę decyzji ZUS z dnia 5 lipca 2002 r. i ustalenie, że A. B. podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu w okresie od 1 sierpnia 1999 r. do 31 lipca 2000 r.; o zasądzenie kosztów postępowania za wszystkie instancje, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach. Skarżący zarzucił naruszenie przepisów postępowania chociaż naruszenie art. 403 § 1 k.p.c. i art. 11 k.p.c. w związku z art. 332 k.p.c., określił jako podstawę z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. dotyczącą przepisów prawa materialnego.

W takim ujęciu jako naruszenie prawa materialnego wskazano w skardze na naruszenie

- art. 403 § 1 k.p.c. w związku z art. 399 k.p.c. przez przyjęcie, że wyrok skazujący Sądu Rejonowego sygn. akt II K .../04 nie miał wpływu na rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego w sprawie sygn. akt III AUa .../05 z dnia 14 września 2005 r.;
- art. 11 k.p.c. w związku z art. 332 § 1 k.p.c. przez dokonanie ponownej oceny materiału dowodowego przez Sąd Apelacyjny pomimo związania Sądu wyrokiem z dnia 14 września 2005 r. od chwili jego ogłoszenia, bez wznowienia w sprawie postępowania, z

pominięciem ustaleń wydanych w procesie karnym przez Sąd Rejonowy sygn. akt II K .../04.

Oprócz powyższych zarzutów, tym razem prawidłowo powołując się na podstawę określoną w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. skarga zawiera zarzuty naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. przez brak wskazania i uzasadnienia materialnoprawnej podstawy wyroku oraz ograniczenie się do przytoczenia art. 385 k.p.c., co – według skarżącego - uniemożliwiło precyzyjne przedstawienie zarzutów w przedmiocie zastosowania prawa materialnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wadliwie w ramach podstawy dotyczącej naruszenia przepisów prawa materialnego zarzuca naruszenie przepisów prawa procesowego.

Z uzasadnienia skargi kasacyjnej wynika, że skarżący naruszenie przepisów wskazanych w jej podstawach upatruje w twierdzeniu, że Sąd Apelacyjny w zaskarżonym wyroku bez wznowienia postępowania dokonał „merytorycznej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy zamkniętej ostatecznym, prawomocnym wyrokiem, w sposób faktycznie ponowny i odmienny od poprzedniego, bez wznowienia postępowania, z naruszeniem zasady związania wyrokiem od chwili jego ogłoszenia.”

Powyższy zarzut opiera się na błędnym założeniu.

Z uzasadnienia zaskarżonego rozpatrywaną skargą kasacyjną wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 11 października 2007 r. wynika, że orzeczenie o oddaleniu skargi o wznowienie postępowania nastąpiło na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. po rozpoznaniu sprawy na nowo w granicach zakreślonych podstawą wznowienia (art. 412 § 1 k.p.c.). W szczególności uzasadnienie wyroku zawiera wyraźne wskazanie, że zakresem ponownego rozpoznania objęto powołany w skardze fakt uchylenia wyroku karnego uwzględnionego w wyroku, którego skarga dotyczyła. Sąd Apelacyjny rozpatrzył znaczenie uchylenia wyroku karnego dla podstaw wyroku, którego skarga o wznowienie dotyczyła i wyjaśnił przyczyny uznania, że uchylenie wyroku karnego nie wpłynęło na rozstrzygnięcie. Podstawowe znaczenie miało

bowiem to, że podstawa faktyczna sprawy, w szczególności zawarcie między stronami stosunku pracy na określonych warunkach – ustalone zostały na podstawie innych faktów i dowodów niż wyrok karny. Wiąże się to przede wszystkim z ustaleniem stosunku pracy i jego warunków.

Mając na uwadze przedstawione podstawy wyroku z dnia 11 października 2007 r., który został wydany w trybie określonym w art. 412 § 1 i 2 k.p.c. po rozpoznaniu sprawy na nowo należy stwierdzić, że zarzuty podnoszone przez skarżącego w skardze kasacyjnej rozmiągają się zupełnie z podstawami rozstrzygnięcia sprawy. Nie obejmując podstawą skargi zastosowanego w zaskarżonym wyroku art. 412 k.p.c., skarżący bezzasadnie – nie wiadomo dlaczego – naruszenia wskazanych w podstawach skargi przepisów prawa procesowego dopatruje się w rozpatrzeniu sprawy z wyłączeniem wyroku karnego i to „bez wznowienia postępowania”.

Niezrozumiały jest zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. przez brak wskazania i uzasadnienia materialnoprawnej podstawy wyroku oraz ograniczenie tego obowiązku do przytoczenia art. 385 k.p.c. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika bowiem wyraźnie, że Sąd Apelacyjny jako podstawę rozstrzygnięcia zastosował art. 412 § 2 k.p.c., a nie art. 385 k.p.c.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.